

Budapestre vonatkozó ujságcikke

Osztályozás

351.74

Szerző:

Hely

Cím:

A csendőrmártirok emlékezete

Idő

"1921"

Forrás:

Az Ujság

Személy

Rp.

1921. 7. 22

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.) (C)

A csendőrmártirok emlékezete.

(Márványtábla a Mozdony-utcai iskola falán. — Fery Oszkár-utca. — A két éves évforduló.)

A boros reggelen, a hegy felé menet, megkérdezzük a lassujárásu budai polgárt, hogy merre van a Mozdony-utca? Megrázkódunk, mikor ki-ejtjük ezt a nevet: Mozdony-utca. . . Semmitmondó, szürke fogalomnév csupán és az idegennek mit sem jelent. Vajjon ki tudná megérteni, miért borul el az arcunk, mint a felhős ég, miért rándul meg a vállunk, mikor azt kérdezzük, hogy merre van a Mozdony-utca? Az idegen nem tudja, milyen borzalmas emlék ez a név, a mely eszünkbe juttatja nemzeti történelmünk legszörnyetlenebb időszakának egy nagyon sötét éjszakáját.

De a szegyeven, gyáson, borzalmon és könnyön át bensőnkben megszólal a vigasztalás szava. Hiszen a gyalázatból, a lealjasodásból vértanuk büszke és fölemelő emléke int felénk. Férfiaké, derék magyar katonáké, a kik emelt fővel fogadták sorsukat, a kik magyar Krisztusokként meghaltak a magyar keresztfán, hogy örökké élő emlékükből becsületre és önfeláldozásra nemesedjen az emberlelkek milliója.

Mozdony-utca? Ma már hiába keressük. E felhős reggelre eltűnt a feledésbe, mint a vér és az aljasság, a mire emlékeztet. A zöldrácsos kertfálnál friss fehér tábla jelenti, hogy ezt az utcát ma reggelre megfürdették a feledés vizében — az emlékezés napjára. Fery Oszkár-utca. . .

Odafönn még egyszer elszorul a szívünk. Ez a modern, szép iskolaépület úgy int felénk a tétőről, mint az Úr keresztfája a Golgota végéről. . .

Ez az! Itt történt. Akkor is felhők fődtek az eget, azon az éjszakán. És az Ég nem látta. . .

Az emléktáblát lepel fűdi, zöld levél koszoruzza. Előtte foglalnak helyet a meggyilkolt csendőrtisztek családjai: Fery altábornagy öz-

vegye agg édesatyjával meg két fiával. — Borhy és Menkina alezredesek családjai. Balra a csendőrség díszszáda áll. Kemény, rettentő legények. Egytől-egyig szobrai ök az erők, becsületnek és elszántságnak. Ez a díszszáda az egész Nagy-Magyarország minden vidékéről van összeválogatva. Az ostfnyasszonyfai csendőriskola válogatta őket, hogy az egész magyar csendőrség tiszteletét jelentsék a magyar vértanuk emlékezete előtt.

A csendőrszlop balszárnyán a rendőrség csillogó díszszakasa. A tulsó oldalon ragyogó egyenruhák: Willerding gyalogsági tábornok, hadseregfőfelügyelő, Sárkány altábornagy körletparancsnok, Lukachich báró, Bartha és Hegedüs altábornagyok, meg sok más tábornok, törzstiszt, az egész hadsereg küldöttségei. Megérkezik Ráday gróf belügyminiszter, Perényi Zsigmond báró, Nádasy főkapitány. A vendégeket a csendőrség felügyelője, Fery Oszkár hivatali utódja: Koncz Sándor tábornok és Beniczky Tamás rendőrfőparancsnok fogadják. A kordonon kívül rengeteg tömeg.

Vigyázz! — zengi most a trombita hangja.

A dalárda a nemzeti Hísekegyet énekl. A lombsátorban kezdődik a tábori mise. A magyar hadak püspöke, Péter Zadravec mélyen meghajlik az oltár előtt és fölfohászkodik az ősi ének:

Im arcunkra borulunk
Előtted Istenség. . .

Evangélium... Vigyázz! Század jobbra nézz! Mintha egyetlen szobor volna a csendőrok díszszáda. A barna arcokon izom se rezdül. Csak a szél játszik a kakastollakkal szeszélyesen.

A katonazenekar kürtjei szólnak. *Ite missa est*... A misének már vége, a tábori püspök kezébe veszi pásztorbotját és az oltártól az emléktábla felé fordulva, beszédet mond a vértanukról, a kiknek vére táplálja a nemzet fáját. Sanguis Martyrum, semen Christianorum! — mondta a próféta a vértanuk teteménél. Sanguis Martyrum, semen Hungarorum! — mondja a püspök a magyar vér anuk emlékénel. A vértanuk vére mag. A magyarság fájának magva. . .

A püspök utolsó szavainál lehull a lepel a vörös márványtábláról, a melyen aranybetűk hirdetik, hogy ebben az épületben haltak vértanuhalált

ma két éve Fery Oszkár altábornagy, a csendőrség felügyelője, Borhy Sándor és Menkina János csendőralezredesek. És a nap kiragyog a felhők mögül. Aranyesőjét hullatja az arany nevekre a táblán. A piros márványra, mely jelenti a vért. És az arany jelenti a mártirok arany becsületét. . .

Pekár Gyula mond ezután beszédet. Mikor volt fogolytársairól, a három csendőrmártiról megemlékezik és azoknak halálsejtelméről beszél, fölsir Fery Oszkár özvegye.

Sorra jönnek ezután a küldöttségek és teszik le a koszorukat az emléktábla alá. A csendőrség koszoruját Konez tábornok beszéd kíséretében tette le és a mártirok példájának követésére szólítja fel a csendőroket. Az emléktáblát ő adja át a főváros képviselőjének.

Több beszéd hangzik még el, majd fölviharzik a Szózat:

Hazádnak rendületlenül
Légy híve óh magyar!

Ök azok voltak mindhalálig!

Az ünnepnek vége. A büszke csendőrszáda dobbanó léptekkel vonul díszmenetben az emléktábla előtt. Lépteik alatt megrendül a föld, mintha refraint énekelne a csendőrok néma fogadalmára.

Azután lemegyünk a pinzébe. A gázvezeték csöve most is a helyén. Ezen a bitón szenvedtek ki ök hárman, az aradi tizenhármak méltó társai. Az emberek lejönnek. Némán megállnak a nyirkos pinzefolyosón. És leveszik a kalapjukat. . .

Püspökladányban ma leplezték le a kommunisták által kivégzett Pongrácz csendőrszázados és három csendőrtársa siremlékét. A Hajdumegye csendőrsége által rendezett emlékünnepegy a temetőben folyt le. Az emlékoszlopon bevésve áll a négy hős neve: Pongrácz százados, Ferencz őrmester, Tóth őrmester és Jakabos csendőr. Az oszlop egyik oldalára a következőket vésték:

Hazafiságuk miatt vörös-katonák
1919 április 20-án meggyilkolták.

A másik oldalon a felírás:

Allitotta a bajtási szeretet.

A leleplezés után a sirokra és az emlékműre koszorút helyeztek, majd díszszakasz vonult el a hősök sirja előtt.